

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ บทนี้เป็นการสรุปการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ประชากรในการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ รายละเอียดดังได้เสนอตามลำดับต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล จำแนกตามระดับการศึกษาด้านสามัญ ระดับการศึกษาด้านศาสนา ประสบการณ์ในการสอนและ ช่วงชั้นที่ทำการสอน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาให้คุณภาพ

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนอิสลามศึกษาใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสตูลจำนวน 147 โรงเรียนครูสอนอิสลามศึกษาจำนวน 147 คนและโรงเรียน มัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 16 จำนวน 12 โรงเรียน ใน จำนวน 12 คน รวมจำนวน 159 คน

5.3 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล เป็น 5 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาผลการรวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาทางศาสนาสูงสุด ระดับมอตาวัสซิท วุฒิการศึกษา สายสามัญ สูงสุดระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มี 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือการทำความเข้าใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนการสอน คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2. การจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาสูงสุดอันดับแรก คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน

3. สื่อการเรียนการสอน

พบว่า ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาสูงสุด 2 อันดับแรก คือ การเลือกสื่อที่มีความทันสมัยการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน

ด้านการประเมินผล พบว่าครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการวัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาการวัดและประเมินผลของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาทางศาสนาและสามัญประสบการณ์การสอน และระดับของโรงเรียน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ที่มีเพศต่างกัน มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
2. ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลที่มีระดับการศึกษาทางศาสนาที่ต่างกัน มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ที่มีระดับการศึกษาวุฒิทางสามัญที่ต่างกัน มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและด้านการใช้สื่อการสอนด้านการวัดและการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
4. ครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ที่มีประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกัน มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่าครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือการทำความเข้าใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2. การจัดการเรียนการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือพบว่ามีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาสูงสุด อันดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน

3. สื่อการเรียนการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี นอกจากนี้สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอิสลามศึกษาอย่างหลากหลาย และเพียงพอ

4. ด้านการวัดและการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการวัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาการวัดและประเมินผลของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ทำให้สามารถค้นพบข้อเท็จจริงหลายประการ ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูริยะ รักปราชญ์ (2551) ได้ศึกษาระดับปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอนใน

ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูสอนอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร

เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553:35) ว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะ ตามมาตรฐานของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆที่มีในท้องถิ่นการเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายพบว่า ครูอิสลามศึกษาจะใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้พบว่าครูผู้สอนมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สื่อเทคโนโลยีนั้นมีส่วนน้อย

1.1 ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลมีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของธิดาพร รอดทุกข์ (2549) การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลของผลของเทคนิคสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเชาว์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน พบว่า ระดับปฏิบัติการในการสื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในด้านการเตรียมสื่อการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดงบประมาณในจัดซื้อจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนทำให้สื่อมีไม่เพียงพอสื่อไม่ทันสมัยและไม่หลากหลาย และครูอิสลามศึกษา ยังขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูมีปัญหาในการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ดังที่ บรรลุผลตามเป้าได้ก็จำเป็นต้องอาศัยสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์หลายอย่างมาใช้และที่สำคัญที่สุดผู้สอนต้องรู้และเข้าใจหลักการต่างๆเกี่ยวกับสื่อการสอน

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของธิดาพร รอดทุกข์(2549) การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลของผลของเทคนิคสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเชาว์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจาร่วม

ระหว่างวิธีสอนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและ
 เชาว์อารมณ์ของนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่
 ได้รับการสอนด้วยเทคนิคสถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเพื่อเปรียบเทียบ
 เชาว์อารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคสถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการสอน
 แบบปกติ4) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชา
 ภาษาอังกฤษสูงกับนักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษต่ำและ

5) เพื่อเปรียบเทียบเชาว์อารมณ์ของนักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษสูงกับนักเรียนที่มีเจตคติ
 ต่อวิชาภาษาอังกฤษต่ำ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 สื่อการเรียนการสอน ครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนจังหวัดสตูล มีสภาพ
 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูริยะ รักปราชญ์ (2551) ศึกษาเรื่องปัญหาการสอนวิชาอิสลามศึกษา
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรอิสลามศึกษา (อับดีคาอิมะฮุ) พ.ศ. 2540 ในโรงเรียนสังกัด
 เทศบาล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน ครูอิสลามศึกษา
 เห็นว่าปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตร
 อิสลามศึกษา (อับดีคาอิมะฮุ) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
 พบว่า ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อ
 การสอน เช่น สื่อด้านเทคโนโลยี ด้านอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่มีความชำนาญ และสื่อเทคโนโลยี ด้าน
 อิเล็กทรอนิกส์บางชนิดราคาสูง ทำให้โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อ สื่อจึงมีไม่เพียงพอ ต่อ
 ความต้องการของครู ทำให้ครูไม่สามารถนำสื่อมาใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงาน
 วิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลาม
 ศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
 นราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาของผู้บริหาร ส่วนมากมีปัญหา
 ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ครูไม่มี
 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน ไม่มีห้องเรียนเป็นเอกเทศจึงไม่สามารถตกแต่งห้องเรียนได้
 และห้องปฏิบัติการสาธิตก็มีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ และด้านการพัฒนา
 ครูผู้สอน เช่น จัดประชุม อบรมทางวิชาการน้อยมาก และไม่เปิดโอกาสให้ไปศึกษาดูงาน โรงเรียน
 อื่น

1.4 ด้านการวัดและการประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัคนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ทำวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตาม โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า ด้านการประเมินผล ครูสอนอิสลามศึกษาเห็นว่าสภาพปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองระบบ โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือประเมินสื่อ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลจำแนกตามเพศ วุฒิกายการศึกษาและสามัญ และประสบการณ์การสอน และประเภทของโรงเรียน

2.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัคนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตาม โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูสอนอิสลามศึกษาทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นำสื่อมาช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครูสอนอิสลามศึกษายังยึดการสอนแบบบรรยายตามหนังสือ ประกอบ

กับการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอ และครูสอนอิสลามบางคนไม่มีความถนัดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลตามความเห็นของครูสอนอิสลามศึกษาที่ระดับการศึกษา ศาสนาต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีพฤติกรรมการศึกษาด้านศาสนาต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูสอนอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาด้านศาสนา มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน โดยให้นำสื่อมาช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครูอิสลามศึกษายังยึดการสอนแบบบรรยายตามหนังสือ ประกอบกับการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอ และครูสอนอิสลามบางคนไม่มีความถนัดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลของ ที่มีระดับการศึกษาวุฒิปริญญาตรีต่างกัน มีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและด้านการใช้สื่อการสอนด้านการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมพล และชัน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลางผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูที่มีวุฒิการ ศึกษาสูงสุด มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

2.3 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางการจัดการศึกษาอิสลามในจังหวัดสตูล มีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ ส่วน ข้อเสนอแนะ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น จัดทำโครงการ โดยของงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้สามารถนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสอนอิสลามศึกษาควรมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนทางด้านอิสลามศึกษาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ

ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสอนได้มีการวางแผนและการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่จะให้ตอบสนองกับการเรียนการสอน แต่พบปัญหาทางด้านงบประมาณที่สถานศึกษาจัดสรรในการจัดซื้อจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครูขาดทักษะในการออกแบบและผลิตสื่อด้วยตนเอง ซึ่งสื่อบางประเภทสามารถผลิตเอง หรือจัดหาในราคาที่ไม่แพง แต่มีสื่อบางประเภทที่มีราคาแพงส่งผลให้สื่อไม่เพียงพอ ที่ทันสมัยและไม่หลากหลาย พบว่า ปัญหาด้านงบประมาณ มีปัญหา คือ งบประมาณในการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดการจัดสรรและอนุมัติงบประมาณทางด้านสื่อการเรียน งบประมาณในการจัดซื้อ และพัฒนาสื่อการเรียนตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆไม่เพียงพอ งบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อการเรียนและอุปกรณ์สื่อการเรียนไม่เพียงพอและมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดสรรงบประมาณในการผลิต ดูแลรักษาและซ่อมแซมสื่อการเรียนให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาสื่อการเรียนให้มีประสิทธิภาพมีจำนวนเพียงพอ โดยเฉพาะสื่อทางด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ควรมีจำนวนเพียงพอต่อปริมาณความต้องการใช้เพื่อส่งเสริมระดับคุณภาพการศึกษาของครูและนักเรียนต่อไป

ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสอนอิสลามส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนไม่ตรงกับจุดประสงค์สาระการเรียนรู้ และไม่มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า ทำให้นักเรียนไม่สามารถเตรียมความพร้อมได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พบว่า พฤติกรรมการด้านการใช้สื่อการเรียน ครูอิสลามศึกษาได้ใช้สื่อการเรียนได้ตรงเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เป็นสื่อสำเร็จรูปและครูได้จัดทำสื่อโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมซึ่งได้จากการบูรณาการผ่านชิ้นงานของนักเรียน

3.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ส่วนข้อเสนอแนะ ครูควรตัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้ และพัฒนาครูอิสลามศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน และการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนคือ ไม่สามารถผลิตสื่อการสอนได้ด้วยตนเอง สื่อการสอนมีจำกัดไม่เพียงพอ และครูมีความต้องการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปในระดับมาก เช่น DVD CD VCD คอมพิวเตอร์ ความต้องการฝึกอบรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการสอน

ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสอนอิสลามให้ความสำคัญและตระหนักเกี่ยวกับการใช้สื่อ ยังน้อยอยู่ ครูไม่มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ เนื่องจากข้อจำกัดด้านความรู้ งบประมาณและเวลา ทำให้สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย และสื่อที่ใช้ไม่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกลิมพล และชัน(2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลายและทันสมัย ไม่มีแบบใหม่ๆ สื่อด้านอิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ รองลงมา คือ ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อเอง ขาดทักษะในการทำสื่อและสื่อวัสดุอุปกรณ์อิสลามศึกษา หาซื้อได้ยาก ราคาแพง ส่วนแนวทางแก้ไข คือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำสื่อที่มีอยู่มาจัดทำสื่อเพิ่มเติม รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมา ควรฝึกอบรมหรือจัดอบรมในการจัดทำสื่อ และต้องการมีการส่งเสริมให้โรงเรียนที่มีการสอนอิสลามศึกษาเพิ่มงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นครูให้มีความตื่นตัวในการสร้างสื่อด้วย

ด้านการใช้สื่อ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญ และสื่อมีไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี นอกจากนี้สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอิสลามศึกษาอย่างหลากหลาย และเพียงพอ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2553: 35) ว่าสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความ

เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พบว่าสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา คือ ครูผู้สอนไม่ค่อยจะใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน หรือถ้าใช้สื่อแล้วส่วนใหญ่จะเป็นสื่อแบบเดิมๆ เป็นสื่อที่ไม่สร้างสรรค์และสื่อที่สำเร็จรูปนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรือถ้ามีอาจจะไม่ตรงกับเนื้อหาที่จะสอนงบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อ ยิ่งถ้าเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นยิ่งหายากถึงจะมีก็ไม่สามารถจะนำมาใช้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ส่วนข้อเสนอแนะหลังจากหลักสูตรถูกประกาศใช้ขอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตสื่อ

ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสอนอิสลามส่วนใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป ซึ่งทำงานมาหลายปี โดยสอนวิธีเดิมๆแบบบรรยายเนื้อหา แต่ในปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์พัฒนาไปอย่างรวดเร็วทำให้ครูไม่มีความสนใจในการใช้ ไม่มีความชำนาญในการใช้สื่อทอนิกส์ ประกอบกับขาดความรู้ในการใช้ออกแบบและผลิตสื่อการสอน ขาดงบประมาณในการสนับสนุน ทำให้สื่อมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ พบว่า ครูสอนอิสลามศึกษาจะใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูสอนมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สื่อเทคโนโลยีนั้นมีส่วนน้อย

3.4 ด้านการวัดและการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุดคือสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการวัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาการวัดและประเมินผลของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจริญผล และชัน (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลของครูใช้วิธีการที่ไม่หลากหลายและไม่ค่อยมีการประเมินผล โดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อาจเป็นเพราะครูบางส่วนยังไม่เข้าใจวิธีการและขั้นตอนการวัดและประเมินผล และมีข้อเสนอแนะว่า ควรใช้วิธีการที่หลากหลายและควรให้มีการประเมินผลโดยผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ และน่าจะจัดให้มีการอบรมฝึกทักษะการออกแบบการวัดและประเมินผลด้วยผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสอนอิสลามบางส่วนยังขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินสื่อการสอน ที่ได้มาตรฐานและไม่มีการประเมินสื่ออย่างต่อเนื่อง และหลากหลายพอในการวัดและประเมินผล

5.5 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
จากผลการวิจัยพบว่า

1. พบว่าด้านหลักสูตรและการนำไปใช้มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือการทำความเข้าใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2. จากผลการวิจัยพบว่าด้านการกำหนดจุดประสงค์มีสภาพปัญหาอยู่ระดับมากคือการเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนั้น โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีแผนงานและสนับสนุนส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงการผลิตสื่อและเลือกสื่อการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาของบทเรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้สื่อมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาสูงสุดคือการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังนั้น โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูจัดอบรมครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อการสอน โดยเฉพาะการใช้สื่อทางเทคโนโลยี และจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อที่ทันสมัยและทันเหตุการณ์ควรมีกำหนดแผนงานโครงการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอนให้มากขึ้น โดยเฉพาะครูที่มีวุฒิการศึกษาสามัญระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

4. จากผลการวิจัยพบว่าด้านการวัดและประเมินผลการวัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาการวัดและประเมินผลของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนและผู้บริหาร โรงเรียน ควรดูแลเอาใจใส่ นิเทศติดตามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและแนะนำการใช้สื่อการสอนแก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

5.6 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล มีประเด็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน จังหวัดสตูลเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาสภาพความต้องการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

2. ศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดอื่นๆที่เปิดสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา
3. ศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาอิสลามศึกษาที่ใช้สื่อการสอนของครู
4. ศึกษาแนวทาง/วิธีการ/บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการส่งเสริมการสอนอิสลามศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus